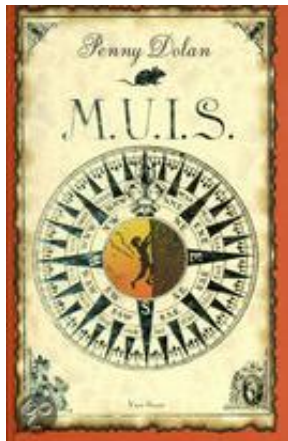


M.U.I.S. in Nederland, of: What's in a name



Een van de leukste boeken die ik ooit heb vertaald is *M.O.U.S.E.* van Penny Dolan, een spannende Dickensiaanse jeugdroman voor kinderen vanaf een jaar of tien. Zo'n fijn dik boek waar je stiekem 's avonds onder de dekens met een zaklantaarn in verder vertaalt. Het verhaal speelt halverwege de negentiende eeuw in Engeland en zit vol romantiek: een klein jongetje, een kasteel, een schatrijke grootvader, ouders die als plantkundigen de wereld afreizen en schipbreuk lijden (en uiteraard worden gered), een gemene, goklustige oom die uit is op het familiekapitaal, twee nog gemenere handlangers, een akelige kostschool, honger, pesterijen, een ontsnapping, een mysterieuze landloper, een poppenspeler, een klokkenmaker, de grote stad Londen (met overal graafwerkzaamheden door de aanleg van de ondergrondse), twee kostuumnaaisters van een groot theater, een Shakespeare-acteur à la Willem Royaards, een Midzomernachtsdroom, spanning en sensatie, en alles loopt goed af, behalve natuurlijk voor de slechteriken. Misschien doet deze korte samenvatting vermoeden dat het boek van clichés aan elkaar hangt, maar dat is beslist niet het geval: het verhaal zit heel goed in elkaar en alle personages spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling van de hoofdpersoon. Ook de historische achtergrond is erg knap geschetst.

What's in a name

Omdat de personages bijna allemaal een naam dragen met een betekenis of associatie die de jonge Nederlandse lezers zou kunnen ontgaan, moest ik ook de namen vertalen. Dat was een heel gepuzzel, maar het was erg leuk om te doen, vooral omdat de personages daardoor wat vertrouwd voor me werden – het was alsof ik ze een beetje mee had helpen scheppen door een Nederlandse naam voor ze te verzinnen.

De namen van sommige personages waren niet zo moeilijk te vertalen, zoals het kindermisje dat later de pleegmoeder van Muis wordt, Ma Foster (Moe Pleegsma); de landloper Wayland (Doolaard); Shankbone, de kok in de kille kelders van de kostschool (Schenkelbeen); Charley Punchman (Klaas de Poppenspeler, want Jan Klaassen en Katrijn heten in Engeland Punch and Judy); Smudge, de nare portier van het Londense theater (DeSmet); Captain Marriner, de kapitein die de ouders van Muis redt (kapitein Bootsma); sergeant Trudgewell (brigadier Sloffermans); Mr

Boekvertalers

Over het vak, de vertaler, de wereld en het boek
<http://www.boekvertalers.nl>

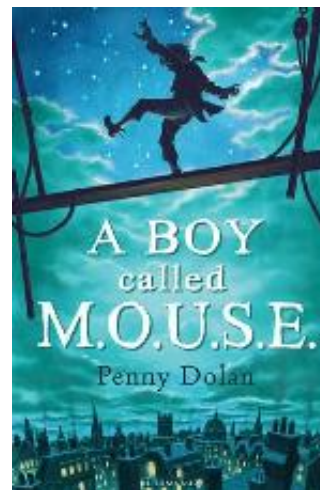
Spangle van Spangle's Emporium (meneer Paillet), en ga zo maar door. Sommige namen waren lastiger, zoals de naam van de kostschooldirecteur, Bulloughby, waarbij ik twijfelde tussen Kwelder en Buldersma. Het werd Buldersma, omdat Kwelder te veel aan Billy Turf doet denken, en de man bovendien meer buldert dan kwelt. Zijn zoon Grindle is wel een ontzettend akelige kwelgeest. Hij deed me denken aan Grendel, het monster uit *Beowulf*, hoewel hij nu ook weer niet zó bloeddorstig is. In mijn vertaling heet hij Grindel. De gemene oom, Uncle Scrope, werd Oom Kregel, nadat ik allerlei alternatieven had bedacht en verworpen. De naam Scrope deed mij denken aan Scrooge, maar namen als Schraap, Knieper of Kneep vielen af omdat ik ze te bedacht vond klinken en Scrope een bestaande oude Engelse naam is. Bovendien is de oom vooral erg geïrriteerd en boos.

Mailwisseling

Over de namen van de twee kostschoolvriendjes van Muis, Niddle en Pyeberry, heb ik overlegd met de auteur, die me uitlegde welke associaties ze bij de namen had:

The name Niddle perhaps sprung from NODDLE or head (as in an old phrase "Use your noddle"). The word Niddle is a name that has a sound that makes me laugh or smile. (We have a River Nidd near here whose name makes visitors laugh, and I think Nidd was used as a funny word in a very old Monty Python scene.) It's just the mix of sounds really. He is not quick-witted or clever, but he is very loyal to his friends. Though neither Niddle or Pyeberry would be fat or large, Niddle, I think, likes food, so he might round out if he ever got a chance.

PYEBERRY. Again, no obvious meaning other than as a contrast to Niddle, and a longer run of syllables. He is musical, fond of word patterns and gathering knowledge.



Dit tweetal werd in mijn vertaling Kanis en Pykebol. Kanis omdat ook dat een mooi ouderwets woord is voor hoofd, en omdat hij van kanen houdt (waar hij op de kostschool weinig kans toe krijgt) en Pykebol omdat hij veel denkt en piekert, en omdat Pyke ook als afzonderlijke naam te

gebruiken is, dit met het oog op een volgend boek waaraan Dolan werkt en waarin Pyeberry terugkeert als Pye.

Slot Droevestein

Roseberry Farm, de boerderij waar Muis opgroeit, werd de Rozenhoeve; Murkstone Hall, de akelige kostschool (waarvan de naam associaties oproept met Mr Murdstone, de nare stiefvader van David Copperfield) werd Slot Droevestein; Spinster's Yard, waar de twee kostuumnaaisters tante Violet en tante Indigo wonen, werd de Ouwewijvensteeg, en het kasteel waar Muis opgroeit, Epton Towers, werd de Schuylenborgh. Dat moest namelijk een naam met een S worden, omdat MOUSE een acroniem bleek te zijn van Marcus Octavius Ulysses Septimus Epton. Muis heeft in het Nederlands een letter minder, dus ik vond het ritmisch beter om er nog een naam aan vast te plakken (en een dubbele naam doet het natuurlijk altijd goed). Muis heet nu in Nederland: Marcus Ulrich Icarus Sloet van Schuylenborgh. De naam Icarus vanwege... nou ja, dat merk je wel als je het boek (voor)leest!